

POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W URZĘDZIE GMINY DAMNICA

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Polityka określa zasady i tryb zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy Damnica.
2. Polityka określa słownik pojęć:
 - 1) **czynnik ryzyka** – okoliczności, stan prawny, stan faktyczny, które mogą wywołać ryzyko wystąpienia nieprawidłowości,
 - 2) **macierz (matryca ryzyka)** – dokument odzwierciedlający ocenę skutków i prawdopodobieństwa ryzyka,
 - 3) **mechanizm kontrolny** – element systemu zarządzania, zasady określone przez przepisy prawa lub zarządzenia wewnętrzne (w formie pisemnej), mające ograniczyć prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka lub zniwelować skutki zaistniałego ryzyka,
 - 4) **obszar działania** – definiowany na poziomie strategicznym, obejmujący najczęściej kilka procesów tworzących logiczną całość i rządzący się podobnymi regułami,
 - 5) **obszar ryzyka** – to obszar, w którym występują istotne z punktu widzenia Zespołu ds. kontroli zarządczej czynniki ryzyka,
 - 6) **ocena ryzyka** – ewaluacja ryzyka w odniesieniu do jego oddziaływania, jeśli ryzyko wystąpi oraz prawdopodobieństwa wystąpienia tego ryzyka,
 - 7) **prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka** – oszacowanie, w oparciu o przeszłe zdarzenia przy założeniu, że w przyszłości nie zaistnieją w danym obszarze znaczne zmiany,
 - 8) **proces** – uporządkowany logicznie ciąg czynności, działań, decyzji i uzgodnień, których efektem jest powstanie pewnej wartości dodanej w postaci dającej się określić, zmiany w środowisku zewnętrznym, jako efekt pracy,
 - 9) **ryzyko** – prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń (pozytywnych i negatywnych), które mogą mieć wpływ na osiągnięcie zamierzonych celów lub powodują odchylenia

od oczekiwanych stanów; jest to kombinacja prawdopodobieństwa i oddziaływania (skutku) przy uwzględnieniu postrzeganego znaczenia; ryzyko odnosi się zawsze do przyszłych zdarzeń, a oszacowanie jego rozmiarów jest projekcją w przyszłość; w procesie identyfikacji ryzyka uwzględnia się także ryzyko utracenia korzyści związanych z pojawiającymi się szansami, których Urząd Gminy Damnica nie może wykorzystać,

- 10) **właściciel ryzyka** – osoba odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem, mająca kompetencje do podjęcia działań zaradczych w stosunku do obszaru, którym zarządza,
- 11) **zarządzanie ryzykiem** – system metod i działań zmierzających do obniżenia ryzyka do poziomu akceptowalnego, przy uwzględnieniu kosztów działania oraz zabezpieczenia się w racjonalny sposób przed jego skutkami, obejmuje identyfikowanie i ocenę ryzyka oraz reagowanie na nie; proces zarządzania ryzykiem obejmuje ryzyko występujące we wszystkich procesach decyzyjnych i każdy szczebel zarządzania.

§ 2

1. W Urzędzie Gminy Damnica do dnia 30 listopada każdego roku ustala się cele i zadania, a także mierniki ich realizacji na rok następny.
2. W Urzędzie Gminy Damnica monitoruje się realizację celów i zadań w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Podstawowymi kryteriami oceny realizacji celów i zadań przez jednostki podległe są legalność, oszczędność, efektywność i skuteczność.
4. Zarządzanie ryzykiem jest nieodłącznym elementem zarządzania działalnością jednostki i należy do odpowiedzialności Wójta Gminy Damnica.

Rozdział II

Cele i zasady zarządzania ryzykiem

§ 3

1. Zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłym, stanowiącym jeden z elementów kontroli zarządczej w Urzędzie Gminy i ma na względzie zwiększenie prawdopodobieństwa osiągnięcia celów i realizacji zadań.
2. Celem zarządzania ryzykiem jest doprowadzenie do eliminacji lub ograniczenia ryzyka do akceptowalnego poziomu.
3. Zarządzanie ryzykiem odbywa się w szczególności według zasad:

- 1) zgodności z przepisami prawa oraz wytycznymi w zakresie standardów kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych,
- 2) powiązania z celami i zadaniami Urzędu Gminy jako jednostki oraz jej komórek organizacyjnych,
- 3) integracji z innymi działaniami podejmowanymi w ramach zarządzania Urzędem Gminy Damnica,
- 4) zrozumienia i akceptacji przez pracowników roli zarządzania ryzykiem w realizacji celów Urzędu Gminy,
- 5) zaangażowania pracowników Urzędu Gminy w działania związane z zarządzaniem ryzykiem,
- 6) ciągłości procesu zarządzania ryzykiem,
- 7) podejmowania działań zaradczych proporcjonalnie do istotności danego ryzyka.

§ 4

Cykl zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy Damnica, obejmuje:

- 1) proces wyznaczania celów i zadań na rok następny oraz ich monitorowanie,
- 2) identyfikację ryzyka,
- 3) analizę ryzyka, mającą na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków,
- 4) ustalenie metod postępowania z ryzykiem (reakcja na ryzyko),
- 5) sporządzenie rejestru ryzyk,
- 6) stały monitoring ryzyka.

Rozdział III

Ustalenie celów i zadań oraz monitorowanie i ocena ich realizacji

§ 5

1. Plan działalności Urzędu Gminy, określający podstawowe zadania, cele i mierniki ich realizacji zatwierdza Wójt Gminy Damnica, w terminie do końca grudnia każdego roku, na rok następny.
2. Projekt rocznego planu działalności na rok następny sporządza w terminie do dnia 30 listopada danego roku, Zespół ds. kontroli zarządczej.
3. Monitorowanie oraz ocenę realizacji zadań i celów zapewnia:
 - 1) roczny plan działalności, sporządzony przez Zespół ds. kontroli zarządczej i zatwierdzony przez Wójta Gminy Damnica,

- 2) kontrola jego wykonania poprzez sporządzenie sprawozdań,
 - 3) analiza odchyleń od planowanych wartości.
4. Sprawozdanie z wykonania rocznego planu działalności sporządza Zespół ds. kontroli zarządczej i przedkłada je do końca pierwszego kwartału roku następnego, wraz z analizą odchyleń od planowanych wartości.

Rozdział IV

Identyfikacja ryzyka

§ 6

1. Identyfikacja i ocena czynników ryzyka odbywa się w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów działania.
2. Identyfikację ryzyka przeprowadza Zespół ds. kontroli zarządczej.
3. Proces identyfikacji ryzyka polega na rozpoznaniu typów ryzyk i niepewności, które mogą zaistnieć, a których wystąpienie zmniejsza prawdopodobieństwo osiągnięcia celów i realizacji zadań jednostki.
4. W przypadku braku istotnej zmiany warunków funkcjonowania jednostki, identyfikacja obszarów ryzyka w odniesieniu do zadań i celów dokonywana jest raz na rok, na podstawie analizy danych zawartych w informacji o wykonaniu wydatków w układzie zadaniowym oraz rocznym planie działalności.
5. Zespół ds. kontroli zarządczej dokonując identyfikacji ryzyka:
 - 1) zwraca szczególną uwagę na zasadnicze ryzyka związane z realizacją najważniejszych celów,
 - 2) identyfikuje ryzyka dotyczące zarówno całej jednostki, jak i ryzyko odnoszące się do każdego istotnego obszaru jej działalności, programu czy projektu,
 - 3) zwraca uwagę na czynniki zewnętrzne sprzyjające wystąpieniu ryzyka wynikającego ze źródeł zewnętrznych, takie jak: zakłócenia w dostawach energii, dostępie do Internetu i poczty elektronicznej, przerwy w łączności telefonicznej, zakłócenia związane z transportem, komunikacją i dostawcami usług, siła wyższa, stan finansów publicznych,
 - 4) uwzględnia ryzyka związane z systemem organizacji jednostki i jakością zespołu zarządzającego oraz zarządzaniem zasobami ludzkimi,
 - 5) istotną wagę przywiązuje do ryzyk związanych z funkcjonowaniem systemów informatycznych, w szczególności z: utrzymaniem ciągłości pracy systemów informatycznych, niekontrolowanym dostępem do zasobów informatycznych

(włamanie do systemu, wpływa danych itp.), wykorzystaniem infrastruktury informatycznej, np. awaria sprzętu, niedopasowanie systemu do bazy sprzętowej, wykorzystanie nielegalnego oprogramowania, rozwojem i wdrożeniem nowych systemów informatycznych, np.: nieuprawnione wdrożenie zmian w oprogramowaniu i bazach danych,

- 6) wykorzystuje wyniki ocen, kontroli, wizytacji i lustracji.
6. W celu identyfikacji ryzyka w odniesieniu do ustalonych celów i zadań Zespół ds. kontroli zarządczej przeprowadza analizę wyników samooceny systemu kontroli zarządczej dokonywanej przez osoby zarządzające oraz pracowników jednostki.

Rozdział V

Analiza ryzyka

§ 7

Analiza ryzyka ma na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków.

§ 8

1. Zespół ds. kontroli zarządczej dokonuje szacowania ryzyka z wykorzystaniem tabel punktowych oddziaływania i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka, które zostały zamieszczone w tabeli nr 1, nr 2 i nr 3.
2. W oparciu o dokonaną ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i ocenę jego wpływu (skutków) ustalany jest poziom istotności ryzyka.
3. Ustala się następujące poziomy istotności ryzyka:
 - 1) ryzyko **wysokie**, tj. ryzyko, którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi od 25 do 15 punktów (kolor czerwony w matrycy punktowej oceny ryzyka),
 - 2) ryzyko **średnie**, tj. ryzyko, którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi od 12 do 4 punktów (kolor żółty w matrycy punktowej oceny ryzyka),
 - 3) ryzyko **niskie**, tj. ryzyko, którego iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego wpływu na organizację wynosi od 4 do 1 punktu (kolor zielony w matrycy punktowej oceny ryzyka).

§ 9

Ustala się ryzyko niskie jako ryzyko akceptowalne.

§ 10

Wyniki analizy ryzyka Zespół ds. kontroli zarządczej wprowadza do rejestru ryzyka.

§ 11

Za dokumentowanie przeprowadzenia identyfikacji i analizy ryzyka odpowiada Zespół ds. kontroli zarządczej.

Rozdział VI Reakcja na ryzyko

§ 12

1. Przyjmuje się następujące sposoby postępowania z ryzykiem:
 - 1) **przeniesienie ryzyka** na inną instytucję, np. poprzez ubezpieczenie,
 - 2) **tolerowanie ryzyka** w przypadku, gdy istnieją określone trudności w przeciwdziałaniu ryzykom, a także, gdy koszty podjętych działań mogą przekroczyć przewidywane korzyści,
 - 3) **przeciwdziałanie** przez działania pozwalające na ograniczenie ryzyka do akceptowalnego poziomu, np. dzięki wzmocnieniu mechanizmów kontroli wewnętrznej (poprzez procedury, wytyczne, zasady, nadzór itd.) wbudowanych w realizowane procesy,
 - 4) **wycofanie się** z danego rodzaju działalności.

Rozdział VII Rejestr ryzyk

§ 13

1. Wyniki identyfikacji i analizy ryzyka wprowadzane są na bieżąco do rejestru ryzyka, o którym mowa w § 10.
2. Zespół ds. kontroli zarządczej prowadzi rejestr ryzyka, zgodnie ze wzorem określonym w tabeli nr 4.
3. Dostęp do rejestru ryzyk posiada: Wójt Gminy Damnica oraz Zespół ds. kontroli zarządczej.

Rozdział VIII

Stały monitoring ryzyka

§ 14

1. Wójt, Sekretarz Gminy i kierownicy komórek organizacyjnych na bieżąco monitorują ryzyka występujące w Gminie.
2. W przypadku stwierdzenia występowania istotnego ryzyka, Skarbnik, Sekretarz, kierownicy komórek organizacyjnych oraz pracownicy na samodzielnych stanowiskach przekazują niezwłocznie informację o zidentyfikowanym ryzyku Wójtowi Gminy.

§ 15

Pracownicy zobowiązani są do przestrzegania zasad i procedur określonych w polityce zarządzania ryzykiem.

Rozdział IX

Aktualizacja polityki zarządzania ryzykiem

§ 16

1. Polityka zarządzania ryzykiem podlega raz na rok przeglądowi, dokonywanemu w celu jej aktualizacji.
2. Projekt aktualizacji polityki zarządzania ryzykiem przygotowuje Zespół ds. kontroli zarządczej.
3. Każda aktualizacja polityki zarządzania ryzykiem podlega akceptacji Wójta.

Tabela nr 1

Oddziaływanie (skutki) ryzyka

Punktacja	Ocena skutku	Opis	Skutki finansowe (zł)
5	Katastrofalne	Bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia. Ogromne skutki finansowe. Doniesienia medialne w całym kraju.	Powyżej 500 000,00
4	Poważne	Poważne zagrożenie dla ludzi. Poważne straty finansowe. Poważne pogorszenie wizerunku publicznego.	Pomiędzy 100 000,00 a 500 000,00
3	Średnie	Brak wpływu na bezpieczeństwo ludzi. Poważne straty. Umiarkowane konsekwencje publiczne i prawne.	Pomiędzy 10 000,00 a 100 000,00
2	Małe	Brak wpływu na bezpieczeństwo ludzi. Mały skutek finansowy. Brak skutków o wymiarze publicznym lub prawnym.	Pomiędzy 100,00 a 10 000,00
1	Nieznaczne	Brak wpływu na bezpieczeństwo ludzi. Bardzo mały skutek finansowy. Brak skutków o wymiarze publicznym lub prawnym.	Poniżej 100,00

Tabela nr 2

Prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka

Punktacja	Hasłowy opis prawdopodobieństwa	Opis	Miara prawdopodobieństwa
5	Prawie pewne	Oczekuje się, że takie zagrożenie wystąpi	>50%
4	Bardzo prawdopodobne	Wystąpienie zagrożenia jest bardzo prawdopodobne	20% - 50%
3	Prawdopodobne	Zagrożenie może wystąpić w określonych przypadkach	10% - 20%
2	Mało prawdopodobne	Istnieje niewielkie prawdopodobieństwo wystąpienia, zaistnienia zagrożenia	1% - 10%
1	Znikome	Zagrożenie może wystąpić jedynie w wyjątkowych okolicznościach	<1%

Tabela nr 3

Matryca punktowej oceny ryzyka

Oddziaływanie						
Katastrofalne	5	10	15	20	25	
Poważne	4	8	12	16	20	
Średnie	3	6	9	12	15	
Małe	2	4	6	8	10	
Nieznaczące	1	2	3	4	5	
	Rzadkie	Mało prawdopodobne	Średnie	Prawdopodobne	Prawie pewne	Prawdopodobieństwo

Tabela nr 4

Rejestr ryzyka

Numer identyfikacyjny ryzyka	Opis, przyczyna i skutek ryzyka	Kategoria ryzyka	Oddziaływanie	Prawdopodobieństwo	Punktowa ocena ryzyka	Wymagane działania	Osoby odpowiedzialne i data wykonania